

JANÁKY MARIANNA

Interjú egy könyvvel

A könyvinterjú műfajpoétikája

Egy új interjúformát álmodtam meg. Interjú egy könyvvel. Nem a szerzővel, hanem a könyvével (identitást adva annak) „beszélgetek”. Elképzelésem szerint a könyvinterjú se nem kritika, se nem interjú, se nem szépírás, hanem ezek egyvelege. Esterházy Péter lemásolta Ottlik Géza Iskola a határon című regényét kézírással, és könyvként is megjelent, tudjuk. Ez adhatta hajnalban tudatalattimnak az ötletet. Vagyis direkt antropomorfizálom, személyesítem meg a könyvtárgyat = az interjúalanyt. Több szépíró alkalmazott hasonló megoldást. Talán a megelevenedett tárgyak prózapoétikáját Mándy és Nabokov ültette el a tudatalattimban. Szinte azonosulok a könyvvel, kérdéseim kifejezésmódjával igyekszem visszatükrözni az épp „interjúra felkért könyv” stílusát is. A válaszok mindig szó szerinti idézetek a könyvből = másolás csak nem kézzel, ahogy EP tette, hanem a mobil mikrofonjának a segítségével. Tehát: csak a könyv idézeteivel válaszolok a feltett kérdéseimre, de nem mindig a könyvfolyamnak megfelelően, hanem ahogy jónak látom a kérdésre adható válasz kapcsán. A három pont mindig jelzi, hogy nem folyamatos a másolás, hanem a kötet másik részében olvasható épp a párhuzamos idézetrészlet. Ráadásul a kérdések számához passzoló extravagáns leütést is igyekszem mindig kitalálni.

Fojtó hullámváz

Áfra János Két akarat

A Két akarat másodszorra nyitva a kezemben,
vele beszélgetek.
Kék az ég és kék-piros a mentő villogása, emlék. Sok
két akarat felszabadulása,
mélyrepülés hova és hol
a jövő akarata? Adj,
kérek kérdéseimre választ!

**I. Ki vagy mi tépi ki
a veszteség fáj-
dalom
sejtről sejtre lánczá kapcsolódó
GYERMEK ÉS PÓRÁZ?**

Mint ínszalag szakadás az idő,...
egy térben eltörölt vonal.

...

Szagos zajok váltakoznak,
meg szuszogós szótöredékek,
majd az elcsukló nyöszörgéssel...
de befogadhatatlanul távoli,
amitől akkor, kisgyerekként
még nem is lehettem
egészen elszakítva.

...Hamar magával ragadt az érzés,
hogy igazából máshová tartozom...
De égbe visszanéző gyermekek
felett, jó szándékba csomagolva,
uralmat nyer a felnőttek akarata,
egy túlfelett, korlátozó értelem.

...Ami eddig nem tűnt életszerűnek, most azzá változik.
Hullahopp karikákon át tárja fel az égbolt igazságait,
...s a megfélelések nyugtalanító tengeréből többé talán
téged sem ránt vissza egy már nem is létező család.

...Ha a radiátorra nézek, anyát látom.
Nyáron ő a leghidegebb tárgyam.
Tisztán hűlt el, ahogy csak felejtő
anyáknak lehet. Anyáknak,
akikből vakbélnek nevezett féreg-
nyúlványok és kihordhatatlan magzatok távoztak...
Fertőtlenítő biztonsága a halálfélelem.
Ilyeneket is csak eltüntetett magzatok
helyett írnak megszületett fiúk,...

...ha már érzem, hogy nincs, ami visszatérjen,
magához húz és újra csomagol a páni félelem.

...Feltétel nélkül elfogadtam a hallgatást is,
az úgynevezett otthon veszélybe kerülését,
pedig éreztem a levegőben, mint kutyám,
a kis korcs, aki még időben ráeszmélt,
hogymegállíthatatlan, ami közelít,
és inkább megszökött a búcsúzás előtt...

**2. A KERESÉS RITMUSA: szerelemfolyó
fojtó hullámozása,
együttúszás, bűvárlkodás,
órlódás, elmerülés fuldokolva?**

Legyen a leghosszabb folyó,
ahogy lábaink egymást követik.
Kitartóan húzod magaddal
a tekintetem. Előbb lemaradok,
ám e kiszámított távolodásban is
csak a sodró várakozás vezet.
Kezeim a levegőben feléd eveznek,
csak hogy hátrafordulásod összezavarja
a szívbillentyűket.

...A születésedkor ültetett fa árnyékában fekszünk.

...A szív gyökerei ropogásra órlík a talajt hátunk alatt...

...De a kozmosz a legnagyobb temető, ebben egyetértünk...

de amikor először láttalak, én már emlékeztem rád.

...ha elhagysz, olyan leszek, akár egy évszak,
minden évben visszatérek, eltüntetni a másnak főzött ebédet.
Ritka találkozás lesz, gyorsan múló, csak én tudok majd róla...

Szorítás a köldökömnél, éhség vagy elfojtott izgalom,
tekinteted mellkasba vág, fellélegzel, lassan fellélegezek,...

...

...a te magányodban,
a te csended,
a te vágyaidban,
a te életed,
ahol nincs hely
egy magamfajta
idegennek.

...Remegésünkben morzekód a múlt,
nem te, a múltad emlékezik...

és egyre csak tisztul
benned az elszökött gyermek arca,
aki régen voltál, majd a hazatérő
felnőttét látod egy betört kirakaton,
de a darabokban már nincs elszántság.
Végül megérted: kiszámíthatatlan
sokaság vagy önmagadban is.

...Azt súgtad, én ismerlek a legjobban.
Nem tudom, megbántad-e már.

3. Poszttraumás, posztmodern szerelem, hogyan ölt KÉTFAJTA SZERETETet benned?

Szégyenöröm, hogy egész nap veled
lennék, mint lenni csak egyedül lehet,...

Felolvasol, és szemüveded kedvesen billen félre,
mikor öledbe hajtott fejemen az első szürke hajszálat
észreveszed, hiszen őszülni már nem lehet akárkivel,
most végre szemedbe néznék, de talán kevés leszek.

...szürkés sóhajokból nyugalomba
térnek a majdnem gondolatok.

..Elmakacskodni a boldogságot.
Ez is egy lehetséges befejezés.

...Csakhogy még igazi szörnyünk sincs,
akire bűnbakként mutogathatnánk egymást elkerülő napokon...

...Távol maradsz, amíg ritka ittlétedkor is fájlalod a távolságokat,
míg terveinkből más akarata metsz vissza terebélyes szálakat,
és felforr fejem a hangoktól, amikor a gyerekszoba biztonsága
beszél belőled. Most még léphetnél felém, de könnyen meglehet, későn érik be
a mozdulat, aztán mire végre valamiképp megteszed,
jön egy másik változat, és arcodat elmossa a vágy holdudvara.

...Változhatatlan vagy, elhiszed,
ismételt tévedéseid igazolnak,
és talán még büszke is leszel rá,
ha megmaradsz végül magadnak.

...Te kirekesztesz, mint erekből káros kontraszt-
anyagot, de vajon létezhet ilyen steril szerelem?...

...Amiről sajnálkozva bár,
de lemondtál, el kell, hogy engedj, máskülönben
lassan beleég a gyűlölet a szeretet szerveibe.

A „volna” mindig kevés:
egy feltételes lehetetlen,

**4. Én várom már a földi posztvilág poszthumánusát
/ait, velük a transzglobál-humanizmust. De benned
mi most még AZ ÜRESSÉG ÍGÉRETE?**

Már te is csak egy vagy a sok közül,
csakhogy pont az az egyetlen egy.

...A folyton üres szoba depressziót okoz,
a depresszió jogot formál a halálunkra,
a halál reményt ígér az újjászületésre,
az újjászületés kilátást az egyedüllétre...

Mert több módunk van a társtalanságra,
valamivel több érzékünk az önsajnálathoz,
több eszközt használunk az élet ellen is,
és több hitet vetünk az újrakezdésbe.

...Kerestél valamit, amit csodálhatsz,
ám akiben aztán színleg megtaláltad,
akitől kérni majd követelni kezdted,
csak emlékműve maradt önmagának.

...Gravírozz rám, úgy senki nem felejthet el,...
Nem viseli egymást két ilyen gyengeség.

...Ha elrontod nélkülem, aki voltál,
valakinek majd meg kell védenie

...Tudom, ha mozgásra programoztak volna,
épp lefele húznád a piros blúzodat,
de ugyanígy állsz itt már hónapok óta,
nyílegyenesre vasalt hajad nem borzolható...

...És most kedvem lenne kipróbálni
legalább ezt a csillárt, vajon
tényleg elbírja-e a terhem.

**5. Szerintem nem. Jobb lenne, ha nem,
és a HA MOST KEZDENÉNK törlődne
: nem lenne már elválasztó fal,
vakablak, folthallgatás. Tudom,
még máshogyan gondolod. Hogy?**

Pontban éjfél, mikor a körülmények láncolata ágyba
kényszerít, de miután leeresztem a redőnyt,
elaltatom a laptopot és a konvektort, takaró alatt
várom, hogy hűljön a nyirkos levegő és írni kezdenek
szemhéjamra a sugárút fényei...

Emlék labirintusban méteresre kerüli el egy-
mást zaklatott tekintetünk, csak hogy egy fal
két oldalán állunk, mit nem törnek át a gesztusok.

A részletek itt tartanak, mert a vonzódás kábulatában képtelen vagyok belátni, hogy kétféle szeretet még nem garantálja a találkozást.

A fal sötéten bámul rám a bútorok mögül, egy beszüremelő fénysáv határolta árnyékkal gúnyolódni kezd reménykedésemért,...

...Egymás eltorzult tükörképei vagyunk két szembefordított röntgenképen. Egyik oldalon nagyobb koponya és kisebb érzelem. Mégis ugyanúgy árnyékol egy mellkasomba rejtett szivattyú, a szív.

Két átvilágított felsőtest, körbe futtatva indulatokkal, narancssárga keretben. Közöttünk mint könyvgerinc sötétlenek a lapszéli ívek, közös határaink. Margóra spriccelve homályos keleti kalligráfiák, a féltékenység nyomrendszere. Az akarat születés előttről örökölt ősképei halandók szétszakítására.

...Aztán ködös szavak jönnek, és sanyargatjuk egymást kedves közhelyekkel. Mint két leszakadó jégcsap, elfolyunk, mire a tavaszi nap felkel.

...Csak kobaltkék foltok áramlása sejtet mindent, a takaró hullámai közé veszel, elmém redői közé. Bőröd összemosták a lepedővel,

...Csak ismétlődő hasonlatokkal tudnám leírni az ezután történetek menetét, ám ha megkísérlem összefoglalni szótlán odaadásunk igazságát, ha örömben mégis áradni kezd belőlem ez,

te a csenddel csalsz meg büntetésül,...
közben szorongásom lassan feltör a párnákból,
a tükörből, amibe beégett figyelmem, a kádból,
amiben bőröm kopni kezdett, a pulton heverő rongyból,
a tej fehérjéből, a szőnyegre esett szálakból,
a lift nyomaiból és a kert fainak haldokló törzséből.
De te még élvezed is a félelmemből fakadó vacogást,

6. Szerinted AKI VÉGEZ ki- végez? Miért?

...Minden szerelmet hosszú gyászév követ,
külön siratjuk el a közösen elvétett alkalmat,
majd örökbe fogadunk, és várhatóan most
sem örökre, egy mástól ránk maradt halottat.

...Unottan nézed őket, múltad
nyirkos nedveivel, örökölt hitelességed szárazával
keveredve agyagfigurákká lényegülnek át. Hiányosak,...
Egymásba nyíló feketelyukak.

...a világ bármely pontjáról bele-
vetheti magát a nemlétezésbe.

...Ezért remeg
hideg kézfej és görbül gerinc
a hátrafordulások zavarában,
miután lyukat mélyesztett
köréd a gyerekkor.

Aztán a gödör alján
szítálsz a törmelékeket.
Keresésre kényszerít az akarat,
a legvastagabb könyv,
amit még nem írtak meg.

...Minden kirúszozott száj,
minden sértetlen nemi szerv,
minden elköltözött óvszer
kihalt, megfojt, elmerült...

a beteg képzeten. Mert a volt után
és a lesz előtt is én következem.

...Üvegen néznéd önmagad mostani képét,
ám az kimúlik, mielőtt szemedbe visszatalálna,
és a fuldoklás szinte lebénítja fáradt arcodat,
mely kiáltani készült, de belélegezte a halált,...

Mikor egy romba döntő vírus utáni megpihenés
áttöri nyugtalan éjszakáidat, ereje túlmutat a halálon.

**7. Hat versciklusod ezt ajánlja nekem: a hetedik te magad légy!
Vagy?**

Aztán eltelik hét perc,
és elhomálylanak a szemek,
aztán eltelik hét óra,
és kifárad a száj,
aztán eltelik hét nap,
és kaparni kezd a torok,
aztán eltelik hét hét,
és nem történik semmi,

De a Két akaratban történik.

Éltem és haltam benne.

Az utolsó vers címe: Akikkel majdnem egy.

**Nem másoltam le az Olvasódnak,
hogyan lehessen majd ő is veled egy!***

---

* Eredetileg az Ambroozia folyóirat 2021/3. lapszámában jelent meg.